

ВИСНОВКИ
експертної комісії щодо первинної акредитації
освітньо-професійної програми “Хімія”
другого (магістерського) рівня
за спеціальністю 102 Хімія
галузі знань Природничі науки
у Херсонському державному університеті

Відповідно до Законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, постанов Кабінету Міністрів України від 09 серпня 2001 року № 978, Постанови КМ України від 30 грудня 2015 р. № 1187, Наказу МОН молодь спорт України від 13 червня 2012 року № 689, Наказу МОН України від 14 січня 2002 року № 16 з метою проведення акредитаційної експертизи, а також на виконання наказу МОН України № 2117-л від 28.11.2018 р. “Про проведення акредитаційної експертизи” експертна комісія у складі:

Обушака Миколи Дмитровича	– завідувача кафедри органічної хімії Львівського національного університету імені Івана Франка, доктора хімічних наук, професора, голови комісії
Суховєєва Володимира Володимировича	– завідувача кафедри хімії та фармації Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, доктора хімічних наук, професора

у період з 5 грудня по 7 грудня 2018 року включно на місці розглянула матеріали акредитаційної справи, перевірила та встановила відповідність поданої інформації щодо можливості акредитації Освітньо-професійної програми (далі ОПП) “Хімія” за спеціальністю 102 Хімія другого (магістерського) рівня у Херсонському державному університеті.

Висновки складені на підставі інформації, яка отримана шляхом вивчення матеріалів акредитаційної справи та відповідних первинних документів, що підтверджують правові засади для проведення освітньої діяльності Херсонського державного університету, матеріально-технічної бази, кадрового, навчально-методичного, інформаційного та іншого ресурсного забезпечення.

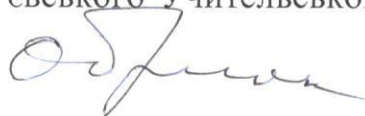
За результатами перевірки і вивчення матеріалів комісія констатує:

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Херсонський державний університет – заклад вищої освіти, розташований за адресою м. Херсон, вул. Університетська, 27 (40 років Жовтня, 27) (тел. (0552)32-67-54; факс (0552) 49-21-14. Юридична адреса: м. Херсон вул. Університетська, 27 (40 років Жовтня, 27); адреса Web-сайту www.ksu.ks.ua, e-mail: office@ksu.ks.ua.

Херсонський державний університет був заснований у 1917 році на базі евакуйованого в Херсон Юр’євського Учительського інституту. З 2002 року

Голова експертної комісії

М.Д. Обушак

заклад вищої освіти (ЗВО) набув статусу Херсонського державного університету (Розпорядження Кабінету Міністрів України № 641 від 16 листопада 2002 року “Про утворення Херсонського державного університету”, наказ МОН України від 28.11.2002 № 680).

Херсонський державний університет сьогодні – це багатoproфiльний науково-педагогічний і культурно-освітній центр Півдня України, навчання в якому здійснюється за очною та заочною формами.

До структури університету входять 11 факультетів, 45 кафедр, серед яких 35 є випусковими для рівня вищої освіти “магістр”.

Згідно з ліцензією на надання освітніх послуг (наказ МОН України від 22.05.2017 № 102-л) університет має право на підготовку фахівців за першим (бакалаврським) рівнем з 16 галузей знань 54 спеціальностей/предметних спеціальностей, за другим (магістерським) рівнем – з 15 галузей 42 спеціальностей/предметних спеціальностей.

Університет має позитивну динаміку кількості ліцензованих спеціальностей за освітніми рівнями бакалавр, магістр. За останній рік ліцензовано 1 спеціальність з підготовки бакалаврів та 3 (у тому числі 222 Медицина) з підготовки магістрів.

Контингент студентів станом на 01.10.18 складав 5929 осіб (4190 – очна (денна) форма навчання, 1739 – заочна форма навчання).

Чисельність науково-педагогічних та педагогічних працівників, які забезпечують підготовку фахівців, на 01.10.2018 складає 505 осіб, з них штатних працівників – 455 осіб. Частка штатних науково-педагогічних та педагогічних працівників з науковим ступенем – 349 осіб (76,7%), з них докторів наук – 56 осіб (12,3%), кандидатів наук – 293 особи (64,4%). Частка штатних науково-педагогічних та педагогічних працівників з вченими та почесними званнями, що прирівнюється до вчених звань, – 253 особи (55,6%), з них професорів – 39 осіб (8,6%), доцентів – 214 осіб (47,1%), а також народний та заслужений художники України, народні артисти України, заслужений артист України, заслужений діяч мистецтв України, понад 30 осіб мають почесні звання “заслужений працівник освіти”, “заслужений працівник культури”, “заслужений майстер спорту”.

При ХДУ функціонують Херсонський Академічний ліцей імені О. Мішукова Херсонської міської ради, Центр післядипломної освіти, Центр довузівської підготовки та роботи з іноземними громадянами.

До структури ХДУ входять навчально-науково-виробничі комплекси: “ХДУ – Бериславський педагогічний коледж ім. В. Ф. Беньковського”, “ХДУ – Херсонське вище училище фізичної культури”, “ХДУ – Вище професійне училище ресторанного господарства”, “ХДУ – Херсонський політехнічний коледж Одеського національного політехнічного університету”.

Задля підготовки висококваліфікованих кадрів науково-педагогічних працівників в університеті діє докторантура з 3 наукових спеціальностей (навчається 7 здобувачів), аспірантура – з 16 наукових спеціальностей (відповідно до переліку спеціальностей 2015 року, навчається 94 здобувачі).

Процесу активізації захистів кандидатських та докторських дисертацій сприяє наявність в Херсонському державному університеті спеціалізованих вчених рад по захисту докторських та кандидатських дисертацій: Д 67.051.03 зі спеціальностей: 13.00.02 – Теорія та методика навчання (українська мова), 13.00.02 – Теорія та методика навчання (російська мова); К 67.051.02 зі спеціальностей 13.00.04 – Теорія та методика професійної освіти, 13.00.02 – Теорія та методика навчання (математика); К 67.051.05 зі спеціальностей 10.02.04 – Германські мови.

У ХДУ сформовані та плідно працюють 15 наукових шкіл.

Наукова та науково-технічна діяльність

В університеті постійно виконуються наукові та науково-технічні роботи як за рахунок державного бюджету, так і за рахунок коштів замовників, а також ініціативні НДР зареєстровані в УкрІНТЕІ. Наукові дослідження здійснюються відповідно до пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і розробок.

За 2015-2018 рр. на базі ХДУ проведено 154 наукові заходи різних рівнів, серед яких міжнародного рівня – 32.

Протягом 2015-2018 рр. викладачі університету захистили 43 дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук та 21 дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора наук.

Усі викладачі проходять підвищення кваліфікації в установленому порядку.

В ХДУ виходять друком 177 збірників наукових праць та наукових журналів, що внесені до переліку наукових фахових видань України, серед яких: “Інформаційні технології в освіті”, “Педагогічні науки”, “Психологічні науки”, “Соціологічні науки”, “Природничий альманах (серія біологічні науки)”, наукові журнали: “Чорноморський ботанічний журнал”. В університеті видається збірник наукових праць “Науковий вісник молодих учених ХДУ” та збірники статей обдарованої студентської молоді “Студентські наукові студії” та “Магістерські студії”. У 2017 році засновано електронне періодичне видання “Туризм і краєзнавство”.

У рейтингу закладів вищої освіти України за показниками наукометричної бази даних Scopus (на квітень 2018 р.) ХДУ посідає 84 місце серед університетів України. Кількість публікацій у Scopus – 175, кількість цитувань у Scopus – 342, Індекс Гірша (h-індекс) – 9.

Протягом 2015-2018 рр. викладачами ХДУ отримано 17 патентів України на винаходи та корисні моделі та 245 свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір.

У 2015-2018 рр. в університеті працювали 33 ініціативні науково-дослідні лабораторії.

Протягом останнього року у 121 науковому об'єднанні студентів (проблемні групи, наукові гуртки та конструкторсько-технологічні бюро) працювало 1525 студентів. Студенти ХДУ беруть участь у виконанні науково-дослідних тем кафедр та у роботі в науково-дослідних лабораторіях університету.

За останні 3 роки у Всеукраїнських студентських олімпіадах взяли участь 197 осіб, з них переможцями стали 20 студентів, що складає 10,2 % від загальної кількості учасників.

Міжнародне співробітництво

ХДУ має понад 35 діючих угод про співпрацю зі зарубіжними навчальними закладами. На базі ХДУ існує відділ міжнародних зв'язків, що сприяє налагодженню контактів із закордонними університетами та організаціями.

ХДУ співпрацює з європейськими партнерами в рамках міжнародних проектів Темпус, Ev. Froebelseminar Partnership (Партнерство зі спеціалізованим училищем Євангелічний Фрйобельсьемінар) та інших.

В університеті створено Інформаційний центр ЄС, який тісно співпрацює з Посольствами та Консульствами країн-членів ЄС та Представництвом ЄС в Україні (м. Київ).

Відповідно до рішення АК України університет у 2015 році подовжив ліцензію на підготовку іноземних громадян за акредитованими напрямками підготовки та спеціальностями й підготовку іноземних громадян до вступу у вищі навчальні заклади.

Матеріально-технічна база університету представлена 6 навчальними корпусами, навчальними майстернями, 3 гуртожитками. В університеті функціонують: музей наукових колекцій, музей історії ХДУ, обсерваторія, бібліотека, виставкова зала, студія звукозапису, редакційно-видавничий відділ, актові та спортивні зали, спортивні майданчики різного призначення, їдальні, буфети, пункти гарячого харчування, приміщення для педагогічного персоналу та адміністративно-технічного призначення. Усі навчальні корпуси університету та гуртожитки обладнані пандусами.

При Херсонському державному університеті функціонують Херсонський Академічний лицей імені О. Мішукова Херсонської міської ради, центр післядипломної освіти, центр довузівської підготовки та роботи з іноземними громадянами.

Університет має сучасний спортивний майданчик, медичний пункт та профілакторій. Оздоровлення студентів здійснюється і в умовах спортивно-оздоровчого табору університету "Буревісник" на березі Чорного моря.

З метою розвитку творчих здібностей студентів та викладачів у складі гуманітарного відділу організовано Український культурний центр, при якому працюють художні колективи.

Для реалізації потреб студентів, викладачів та співробітників при університеті функціонують психологічна служба та юридична клініка.

Випусковою кафедрою за ОПП "Хімія" зі спеціальності 102 Хімія є кафедра хімії та фармації (завідувач кафедри кандидат фізико-математичних наук, доцент Іванищук С.М.).

Кафедра хімії створена у 1954 році. За час існування кафедра готувала висококваліфікованих фахівців з хімії, які працюють як на промислових виробництвах, так і у багатьох закладах вищої та середньої освіти. Багато випускників захистили кандидатські та докторські дисертації з хімічних,

біологічних, педагогічних та технічних наук. У зв'язку з відкриттям нових спеціальностей кафедра хімії реорганізована у кафедру хімії та фармації.

Правовими основами діяльності університету є:

- ліцензія на здійснення освітньої діяльності (наказ МОН України від 22.05.2017 № 102-л);

- Сертифікат про акредитацію ХДУ: серія РД – IV № 2270507, виданий відповідно до рішення Акредитаційної комісії від 8 липня 2014 року протокол № 110 (наказ МОН України від 15.07.2014 р. № 2642-л), термін дії до 1 липня 2019 р.;

- Сертифікат про акредитацію спеціальності 10 Природничі науки 102 Хімія: серія НД № 2288970, виданий відповідно до рішення Акредитаційної комісії від 29 березня 2013 року протокол № 102 (наказ МОН України від 05.04.2013 р. № 927-л), термін дії до 1 липня 2018 р.;

- Статут, погоджений конференцією трудового колективу від 25 грудня 2015 року (протокол № 3), ідентифікаційний номер 02125609 та затверджений наказом Міністерства освіти і науки України № 430 від 13 квітня 2016 року.

Правові основи діяльності Херсонського державного університету ґрунтуються на всіх необхідних документах, що наявні в повному обсязі і за змістом та формою відповідають чинному законодавству. Представлені до розгляду документи підтверджують право Херсонського державного університету на підготовку фахівців за освітньо-професійною програмою “Хімія” зі спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня.

2. ФОРМУВАННЯ КОНТИНГЕНТУ СТУДЕНТІВ

Професорсько-викладацький склад кафедри хімії та фармації приділяє багато уваги формуванню контингенту студентів ОПП “Хімія” спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня вищої освіти. Для цього викладачі використовують різні напрями, форми і методи профорієнтаційної роботи.

Викладачі кафедри проводять інформаційну роботу серед студентів СВО “Бакалавр” та випускників закладів вищої освіти СВО “Бакалавр” і ОКР “Спеціаліст” для залучення їх до навчання за ОПП “Хімія” зі спеціальності 102 Хімія СВО “Магістр” денної форми навчання.

Рекламна продукція, яка надає інформацію про ОПП “Хімія” спеціальності 102 Хімія СВО “Магістр” та умови навчання в університеті, розповсюджується у закладах вищої освіти Херсонської, Миколаївської та Кропивницької областей, представлена у приймальній комісії ХДУ.

Важливу роль відіграють виступи декана факультету і завідувача кафедри хімії та фармації на телебаченні та у пресі.

Кафедра хімії та фармації тісно співпрацює з Комунальним вищим навчальним закладом “Херсонська академія неперервної освіти”.

Доцент Речицький О.Н., який входить до складу журі Всеукраїнської студентської олімпіади з хімії, надає інформацію про ОПП “Хімія” спеціальності 102 Хімія СВО “Магістр” та умови навчання в Херсонському державному університеті студентам інших закладів освіти. Крім того

викладачі кафедр працюють з талановитими студентами, готують їх до участі в олімпіадах та конкурсах наукових студентських робіт.

Під час проходження виробничих практик на виробництві та у закладах освіти м. Херсона та Херсонської області студенти-магістранти також надають інформацію про ОПП “Хімія” спеціальність 102 Хімія СВО “Магістр” та умови навчання у Херсонському державному університеті випускникам інших закладів освіти.

Обсяг державного замовлення на підготовку здобувачів вищої освіти за ОПП “Хімія” спеціальності 102 Хімія визначається відповідно до загального обсягу, що встановлюється Міністерством освіти і науки України. Ліцензований обсяг прийому для рівня вищої освіти “магістр” спеціальність 102 Хімія складає 6 осіб денної форми навчання. Перевищення ліцензованого прийому на навчання не встановлено.

Станом на 01.11.2018 р. на денній формі навчання контингент здобувачів вищої освіти склав 11 осіб: на першому курсі – 5 осіб; на другому курсі 6 осіб (в т.ч. за рахунок держбюджету – 3 та 2 особи відповідно).

Конкурс на місця держзамовлення у 2018 році на рівень вищої освіти “магістр” складав 2,3 особи на одне місце для денної форми навчання.

Проведений аналіз формування контингенту засвідчує наявність конкурсу за заявленою спеціальністю в даному регіоні. Перебільшення ліцензійного обсягу не встановлено.

3. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Підготовку фахівців рівня вищої освіти “магістр” ОПП “Хімія” спеціальність 102 Хімія забезпечують спеціалісти 4 кафедр, а саме: кафедра хімії та фармації; кафедра педагогіки, психології й освітнього менеджменту; кафедра філософії та соціально-гуманітарних наук; кафедра філології.

Група забезпечення ОПП “Хімія”: голова – Єзіков В.І., доктор хімічних наук та члени – Речицький О.Н. та Волкова С.А., кандидати хімічних наук.

У цілому процес підготовки магістрів здійснюють 11 викладачів, серед яких на постійній основі працюють 11, що складає 100 % від загальної чисельності. З них: – докторів наук, професорів – 2 особи (18,2 %); - кандидатів наук, доцентів – 9 осіб (81,8 %).

Частка докторів наук, професорів, які забезпечують викладання лекційних годин дисциплін навчального плану 41,7 %.

Доктори наук, які працюють на постійній основі: доктор хімічних наук, професор Єзіков В.І. (кафедра хімії та фармації), доктор хімічних наук, професор Близнюк В.М. (кафедра хімії та фармації).

Кандидати наук, які працюють на постійній основі – 9. Серед них:

- 1 кандидат хімічних наук: Речицький О.Н., доцент.
- 2 кандидати педагогічних наук: Решнова С.Ф., доцент; Блах В.С., доцент.
- 1 кандидат біологічних наук: Шевряков М.В., доцент.
- 2 кандидати технічних наук: Попович Т.А., доцент; Рябініна Г.О., доцент.

- 1 кандидат фізико-математичних наук: Іванищук С.М., доцент, завідувач кафедри хімії та фармації.

- 1 кандидат філософських наук: Поліщук І.Є., доцент, завідувач кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук.

- 1 кандидат філологічних наук: Покорна Л.М., доцент.

Усі викладачі мають відповідну базову освіту або наукову спеціальність. Рівень наукової та професійної активності викладачів засвідчується виконанням від 4 до 6 умов, зазначених у п. 30 приміток Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти.

Випусковою є кафедра хімії та фармації, до складу якої входить 13 осіб, з яких на постійній основі працює 13 викладачів, що складає 100 % від загальної чисельності. З них 2 доктори хімічних наук (15,4 %), 2 кандидати хімічних наук, 2 кандидати біологічних наук, 2 кандидати педагогічних наук, 2 кандидати технічних наук, 1 кандидат фізико-математичних наук, 2 кандидати фармацевтичних наук.

Завідувач кафедри має базову вищу освіту зі спеціальності хімічна технологія в'язучих речовин, кваліфікація інженер хімік-технолог, науковий ступінь кандидата фізико-математичних наук та вчене звання доцент.

Згідно з графіком здійснюється підвищення кваліфікації викладачів на базі провідних закладів вищої освіти та наукових установ, зокрема на кафедрі хімії та екології Херсонського національного технічного університету, кафедрі хімічних технологій, експертизи та безпеки харчової продукції Херсонського національного технічного університету, кафедрі хімії Херсонського державного аграрного університету, в інституті органічних сонячних елементів м. Лінц, Австрія.

Кожного першого понеділка місяця проводяться засідання кафедри хімії та фармації, на яких розглядаються питання організації освітнього процесу, науково-дослідницької роботи, підвищення кадрового потенціалу кафедри тощо.

Науково-дослідна робота, діяльність аспірантури та міжнародні зв'язки

На кафедрі хімії та фармації виконувались та виконуються три ініціативні науково-дослідні теми:

1. "Реалізація індивідуального підходу в процесі викладання хімічних дисциплін" (№ державної реєстрації 0113U002738 з березня 2013 по лютий 2015 р.р.), керівники доцент Речицький О.Н. та доцент Решнова С.Ф. (результатами роботи є 12 публікацій, з них у фахових виданнях 3, та участь у міжнародних і Всеукраїнських конференціях).

2. "Синтез та дослідження біологічної активності деяких синтетичних та природних сполук", керівник доцент Речицький О.Н. (результати теми відображені у 5 публікаціях, з них у фахових виданнях, та доповідях на міжнародних та Всеукраїнських конференціях 1).

3. "Науково-методичні засади природничої освіти. Розробка змісту самостійної роботи студентів при підготовці вчителя хімії", керівник доцент Іванищук С.М. (результати теми відображені у 5 публікаціях, з них у

фахових виданнях 1, та доповідях на міжнародних та Всеукраїнських конференціях).

Кафедра хімії та фармації виконувала госпдоговірну тему “Контроль за хімічним складом стічних промислових вод” (2015-2017 рр., номер державної реєстрації 0105UO00669) – керівник, доцент Іванищук С.М. Спільно з ПрАТ “Чаплинський маслосирзавод” виконується госпдоговірна тема “Аналіз стічних вод підприємства” (договір від 15.02.18 р. № 5/2018-29.02-ВГД).

На кафедрі хімії та фармації успішно працює науково-дослідна лабораторія “Синтез біологічно активних сполук” (науковий керівник доцент Речицький О.Н., наказ № 476-Д від 15.07.2003 р.) та чотири студентські проблемні групи:

1. “Дослідження складу води Херсонщини (підземні та поверхневі джерела)” (керівник доцент Волкова С.А.).

2. “Сучасні ресурсозберігаючі технології та аналітичний контроль якості харчових продуктів та лікарських препаратів” (керівник Пилипчук Л.Л., Попович Т.А.).

3. “Екологічний моніторинг довкілля та дослідження нових бальнеологічних ресурсів України” (керівники Шевряков М.В., Рябініна Г.О.).

4. “Дослідження та змістово-методичне забезпечення процесу навчання хімії у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах” (керівники Іванищук С.М., Вишневська Л.В.).

За п'ять навчальних років викладачами кафедри хімії та фармації опубліковано 140 наукових статей і тез, з них – 8 у фахових виданнях України; 22 – у зарубіжних виданнях, з яких 19 – у виданнях з імпаکت-фактором. За звітний період викладачами кафедр опубліковано більше 20 публікацій у виданнях, які включено до наукометричних баз Scopus та Web of Science Core Collection.

Наукові праці викладачів представлені у вигляді публікацій у закордонних виданнях: American Journal of Science and Technologies; Polymer Science A.; Journal of Fluorine Chemistry; Polymer; Physical Chemistry Chemical Physics; Organic Electronics; Nanotechnology Reviews; Polymer International; Journal of Materials Chemistry C.; MRS Communications; Designed Monomers and Polymers (Taylor & Francis); ACS Applied Materials & Interfaces; Applied Catalysis B – Environmental; Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry; Applied Surface Science.

На кафедрі хімії та фармації працює аспірантура зі спеціальності 03.00.04 Біохімія. Науковий керівник – доктор хімічних наук, професор Єзіков В.І. (наказ від 1.11.2015 р. № 26-а).

Викладачами кафедри хімії та фармації прорецензовано 1 підручник, 3 автореферати докторських дисертацій, 10 авторефератів кандидатських дисертацій.

Викладачі кафедри хімії та фармації у 2013-2018 рр. взяли участь у 61 конференціях і симпозіумах з них: у міжнародних – 20, Всеукраїнських – 41.

Кафедра хімії та фармації організувала та провела: регіональний науково-методичний семінар, присвячений 95-річчю заснування кафедри хімії ХДУ “Актуальні питання викладання природничих дисциплін у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах” (2015 р.) та VI Всеукраїнська конференція “Теорія та практика сучасного природознавства” (2017 р.), присвячену 100-річчю Херсонського державного університету, за результатами якої надруковано збірник наукових праць викладачів, науковців, аспірантів та студентів.

Протягом п'яти років викладачами кафедри хімії та фармації одержано 10 свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір (підручники, навчальні посібники та практикуми).

Студенти активно беруть участь в університетських, всеукраїнських та міжнародних конференціях. Протягом 2013-2018 навчальних років студенти під керівництвом викладачів кафедр кафедри хімії та фармації опублікували 42 статті.

У 2013 році студентка Фурдак С.Д. стала призером (диплом III ступеня) Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт (ДНУ, м. Донецьк). У 2017 р. студентка Шепілова А.Ю. стала лауреатом (диплом II ступеня) III Всеукраїнського конкурсу “Молодь і прогрес у раціональному природокористуванні” (НАУ, м. Київ).

Студентка 4 курсу напряму підготовки 6.040101. Хімія* Тараненко Н.М. взяла участь у Польсько-українському освітньому семінарі, що відбувся 04.02-08.02.2017 р. в Університеті Кардинала Стефана Вишинського в Варшаві.

Науково-дослідна та міжнародна діяльність кафедри хімії та фармації, яка здійснює фахову підготовку за освітньо-професійною програмою “Хімія” зі спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня, відповідають акредитаційним вимогам.

Експертна комісія засвідчує відповідність науково-педагогічної спеціальності викладачів (вища освіта, наукова спеціальність, науковий ступінь, вчене звання) дисциплінам, що вони викладають.

В цілому експертна комісія констатує, що Херсонський державний університет має необхідний кадровий склад для забезпечення якісної підготовки фахівців з ОПП “Хімія” зі спеціальності 102 Хімія. Кадровий склад кафедри залучений до підготовки магістрів за ОПП “Хімія” спеціальності 102 Хімія відповідає ліцензійним умовам та акредитаційним вимогам.

4. ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Зміст підготовки фахівців рівня вищої освіти “магістр” визначається освітньо-професійною програмою підготовки магістрів Хімія, галузь знань 10 Природничі науки, яка визначає систему кваліфікаційних вимог до фахівців.

Освітньо-професійна програма (надалі ОПП), яка затверджена наказом ректора ХДУ від 02 червня 2017 р. № 335-Д та вченою радою ХДУ за протоколом від 29 травня 2017 р. № 13 є нормативним документом, у якому

Голова експертної комісії

 М.Д. Обушак

визначаються нормативні терміни, необхідні структурні елементи: обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття СВО “Магістр”; перелік компетентностей випускника; нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; форми атестації здобувачів вищої освіти; вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти; вимоги професійних стандартів. Визначена система професійних компетентностей, відповідно до них – зміст умінь та навичок.

На підставі освітньо-професійної програми та структурно-логічної схеми підготовки магістрів розроблений навчальний план, який є нормативним документом, що визначає перелік, послідовність та обсяг вивчення навчальних дисциплін, конкретні форми проведення занять, форми контролю знань і умінь, графік навчального процесу. Навчальний план підготовки фахівців СВО “Магістр” ОПП “Хімія” спеціальності 102 Хімія, за яким звітуються, схвалено вченою радою ХДУ протокол від 29.05.2017 р. № 13 і затверджено наказом ректора від 02.06.2017 р. № 335. Структура навчального плану, форми атестації здобувачів вищої освіти, що передбачені навчальним планом, відповідають нормативним вимогам Міністерства освіти і науки України.

Складовими навчального плану є: нормативні навчальні дисципліни (відповідають державним стандартам освіти), вибіркові навчальні дисципліни (встановлюються закладом вищої освіти з урахуванням потреб регіону, можливостей закладу та інтересів особи тощо). Херсонський державний університет в межах числа кредитів, відведених на підготовку фахівця відповідного рівня вищої освіти, визначає кількість аудиторних годин (лекції, лабораторні, практичні, семінарські заняття) та кількість годин, що відводяться на самостійну роботу студентів. Вибіркова частина навчальних планів представлена дисциплінами самостійного вибору закладу вищої освіти та вибору студента.

Навчальний план включає:

цикл соціально-гуманітарної підготовки (6,7 % від загального обсягу навчальних годин для рівня вищої освіти “магістр”);

цикл професійної та практичної підготовки (50 % від загальної кількості навчальних годин для рівня вищої освіти “магістр”);

виробничу практику (13,3 % від загальної кількості навчальних годин для рівня вищої освіти “магістр”);

виконання дипломної роботи (у т.ч. переддипломна практика) та атестацію здобувачів вищої освіти (30 % від загальної кількості навчальних годин для рівня вищої освіти “магістр”).

Цикл професійної та практичної підготовки об’єднує нормативну та вибіркочу складову.

Здійснивши аналіз навчальних планів, комісія зазначає, що при їх складанні враховуються вимоги до обсягу та співвідношення кредитів, які входять до складу нормативного та вибіркового компонентів навчального плану.

Окрім теоретичної підготовки навчальні плани передбачають і практичну підготовку студентів. Навчальними планами підготовки магістрів передбачено у 3 семестрі – виробничу асистентську (4 тижні), виробничу (4 тижні), переддипломну (8 тижнів) практики.

Проходження магістрантами практик є важливою умовою їх професійної підготовки до фахової діяльності, формування у них необхідного і достатнього обсягу практичних знань і вмінь відповідно до вимог ступеня вищої освіти магістр.

Виробнича практика проводиться на базі хімічних лабораторій виробництв та підприємств м. Херсона та Херсонської області. Базою для проходження виробничої практики магістрантів можуть бути також наукові лабораторії кафедр хімії та фармації ХДУ.

У ХДУ для здобуття СВО “Магістр” студент-випускник складає іспит за фахом у письмовій формі. У іспит за фахом входять модулі зі спеціальних дисциплін, а саме:

1. Хімія розчинів.
2. Вибрані розділи органічної хімії.
3. Методика викладання хімічних дисциплін у ЗВО.

Кожен з модулів іспиту за фахом оцінюється окремо (за національною та європейською системами), про що робиться відповідний запис у заліковій книжці студента, протоколі засідання комісії з атестації здобувачів вищої освіти, додатку до диплому.

Крім іспиту за фахом здобувач на завершальному етапі підготовки захищає дипломну роботу. Передзахист дипломних робіт відбувається на засіданні кафедри. Захист дипломних робіт проводиться на відкритих засіданнях атестаційних комісій.

Атестація здобувачів вищої освіти дозволяє встановити фактичну відповідність рівня освітньої підготовки вимогам освітньо-професійної програми.

Для конкретизації планування освітнього процесу на кожен навчальний рік розробляються робочі навчальні плани, що затверджуються після розгляду їх вченою радою університету.

Здійснивши аналіз розкладу занять, звітів про роботу кафедр, індивідуальних планів викладачів, комісія зазначає, що навчальне навантаження виконується щорічно в повному обсязі. Завідувач кафедри й **навчальний** відділ щомісячно і посеместрово контролюють виконання навантаження викладачами. Ці питання були предметом обговорення на засіданнях кафедри та ради факультету.

Комісія констатує, що з усіх навчальних дисциплін та виробничих практик з ОПП “Хімія” спеціальності 102 Хімія наявні затверджені в установленому порядку навчальні та робочі навчальні програми, що відповідають рекомендаціям Міністерства освіти і науки України. Структура та зміст підготовки фахівців, відображені в освітньо-професійній програмі, навчальному плані з ОПП “Хімія” спеціальності

102 Хімія, відповідають державним вимогам, особливостям і потребам ринку праці.

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Викладачами кафедри, які забезпечують підготовку здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Хімія з спеціальності 102 Хімія, розроблені робочі програми дисциплін, які проходять процедуру затвердження згідно з діючими вимогами.

Навчальні плани конкретизовані у навчальних програмах, а також у робочих навчальних програмах, які адаптовані до вимог Європейської кредитно-трансферної системи. Вони визначають мету і завдання дисципліни, розкривають зміст дисципліни за окремими темами, включають теми лабораторних та практичних (семінарських) занять, самостійної роботи студентів, індивідуальні навчально-дослідні завдання. У робочих навчальних програмах визначені форми поточного та підсумкового контролю, критерії оцінювання, списки рекомендованої літератури.

До кожної навчальної дисципліни розроблено навчально-методичні комплекси (анотації до лекцій, плани лабораторних і практичних занять, завдання для самостійної роботи студентів, задачі і тестові завдання для підсумкового контролю знань, тематика та методичні рекомендації до дипломних робіт, перелік основної та додаткової літератури, методичні рекомендації до самостійної роботи студентів, пакети комплексних контрольних робіт, критерії оцінювання). Науково-методичні комплекси розміщено на сайтах дистанційного навчання: Херсонський віртуальний університет та KSU Online, що забезпечує їх ефективне використання здобувачами вищої освіти денної та заочної форм навчання.

Викладачами кафедри хімії та фармації розроблено та видано 16 посібників та методичних рекомендацій до практичних та лабораторних робіт, що містять мету та завдання, перелік науково-методичної літератури, обладнання, детальний хід роботи, завдання для самостійної роботи та питання для підсумкового та поточного контролю.

Практика проходить відповідно до Положення про проходження практики студентами ХДУ (наказ № 337-Д від 02.06.2017 р.) і розробленими на його основі наскрізною і робочими програмами, які передбачають: мету, завдання, основний зміст практики, критерії оцінювання досягнень студентів, методичні рекомендації, перелік документів, що регламентують практику.

Кафедрою розроблені програми, вимоги та методичні рекомендації до виконання дипломних робіт, які затверджені відповідно до чинних вимог і надають детальні роз'яснення щодо сутності та особливостей написання роботи в цілому та її окремих частин, а також структуру написання дипломної роботи.

Аналіз організаційно-методичного забезпечення освітньої діяльності засвідчив, що вивчення і впровадження новітніх технологій навчання і передового педагогічного досвіду є головним напрямом методичної роботи кафедри. Усі викладачі приділяють цьому аспекту роботи належну увагу, що

забезпечує активізацію пізнавальних інтересів студентів. Широко використовується мультимедійний супровід лекційних занять. На практичних та лабораторних заняттях з фахових дисциплін застосовуються елементи інноваційних технологій навчання.

Отже, навчально-методичне забезпечення освітнього процесу підготовки за освітньо-професійною програмою "Хімія" зі спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідає нормативним вимогам до акредитації цього напрямку підготовки.

6. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Інформаційне забезпечення підготовки фахівців за ОПП "Хімія" галузі знань 10 Природничі науки зі спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня вищої освіти здійснюється науковою бібліотекою ХДУ як провідним освітнім, науковим, інформаційним та культурно-просвітницьким структурним підрозділом університету і забезпечує творами друку та іншими інформаційними матеріалами освітній процес вищого навчального закладу, наукові дослідження вчених університету. Освоєння нових форм надання інформації, домінування в забезпеченні доступу до електронних ресурсів дозволяє бібліотеці ХДУ займати пріоритетне місце в освітньому та науковому середовищі університету.

Загальна площа бібліотеки 1555,5 м² (119 м² на реконструкції); зона розташування фондів 708,9 м²; зона обслуговування читачів 554,3 м². Структура бібліотеки уніфікована, має чотири відділи: комплектування та наукової обробки документів з сектором каталогізування; зберігання фондів; обслуговування читачів; інформаційно-бібліографічний з сектором інформаційного обслуговування. Обслуговування читачів здійснюється диференційовано на 3-х абонементних та в 5 галузевих читальних залах на 360 місць. Комп'ютерна техніка (21 комп'ютер), що знаходиться у бібліотеці, підключена до адміністративної мережі університету і до Інтернету. У читальних залах Інтернет доступний протягом дня без обмежень, для роботи співробітників університету забезпечений доступ до Інтернету з комп'ютерів на робочих місцях. Крім того, встановлена система Wi-Fi дозволяє працювати на території університету всім зареєстрованим користувачам протягом дня без обмежень. Кількість користувачів Інтернет у бібліотеці становить 5706. Середньорічна кількість читачів складає 248664.

На сьогодні бібліотечний фонд становить 505077 примірників. Дисертаційний фонд складає 351 документів, фонд авторефератів – 1330 документів. Фонди бібліотеки поповнюються періодичними фаховими виданнями, серед яких: Вища школа, Вища освіта України, Журнал органічної та фармацевтичної хімії, Педагогіка і психологія: Вісник Академії педагогічних наук України, Хімія и технология воды тощо. Фонди бібліотеки розкривають 14 каталогів, 10 картотек, у тому числі каталог і картотека праць викладачів університету.

Викладачами кафедри хімії та фармації видано та передано до фондів бібліотеки 16 навчальних посібників та методичних рекомендацій, шість з яких присвоєно гриф МОН:

1. Єзіков В.І. Авторські програми / В.І. Єзіков, О.Н. Речицький, С.Ф. Решнова, С.А. Волкова, С.Ю. Кот. – Херсон: Видавець Грінь Д.С., 2013. – 166 с.

2. Речицький О.Н. Органічна хімія / О.Н. Речицький, С.Ф. Решнова. – Херсон: ХДУ, 2014. – Т. 1. – 438 с.; – Т. 2. – 442 с.; – Т. 3. – 274 с. (**Гриф МОН України**).

3. Речицький О.Н. Від будови до синтезу органічних сполук / О.Н. Речицький, С.Ф. Решнова. – Херсон: ПП Вишимірський В.С., 2015. – 400 с.

4. Речицький О.Н. Індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів з органічної хімії / О.Н. Речицький, С.Ф. Решнова. – Херсон: ПП Вишимірський В.С., 2015. – 134 с.

5. Речицький О.Н. Методичні рекомендації до лабораторного практикуму та індивідуальні завдання з методів синтезу неорганічних та органічних сполук / О.Н. Речицький, С.Ю. Кот. – Херсон: ПП Вишимірський В.С., 2016. – 167 с.

6. Решнова С.Ф. Хімія біоорганічна: навчально-методичний посібник (для студентів вищих навчальних закладів) / С.Ф. Решнова, Л.Л. Пилипчук, Н.Т. Малєєва. – Херсон: ОЛДІ, 2014. – 172 с. (**Гриф МОН України**).

7. Решнова С.Ф. Практикум з біохімії спорту / С.Ф. Решнова, Б.Г. Кедровський. – Херсон: ПП Вишимірський В.С., 2016. – 124 с.

8. Речицький О.Н. Аналіз лікарських препаратів. Лабораторний практикум / О.Н. Речицький, С.Ф. Решнова, О.В. Сидоренко, С.Ю. Кот, В.А. Філіппова. – Херсон: ХДУ, 2017. – 84 с.

9. Речицький О.Н. Авторські програми / О.Н. Речицький, В.І. Єзіков, С.Ф. Решнова, С.А. Волкова, С.Ю. Кот – Херсон: ПП Вишимірський В.С., 2018. – 195 с.

10. Попович Т.А. Неорганічна хімія (частина 1. Неметали): практикум (для студентів денної, заочної та екстернатної форм навчання напряму підготовки 6.040101. Хімія*) / Т.А. Попович. – Херсон: Грінь Д.С., 2013 – 210 с.

11. Шевряков М.В. Аналітична хімія: Теоретичні основи якісного та кількісного аналізу. Навчально-методичний посібник для студентів університетів напряму підготовки 6.040101 Хімія* / М.В. Шевряков, М.В. Повстяной, В.В. Яковенко, Т.А. Попович / – Херсон: Айлант, 2013. – 404 с. (**Гриф МОН України**).

12. Шевряков М.В. Біохімія. Практикум: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М.В. Шевряков, Д.О. Мельничук, С.Д. Мельничук, Л.Г. Калачнюк, Г.І. Калачнюк / Видавничий центр НУБіП України. – Київ, 2013. – 524 с. (**Гриф МОН України**).

13. Рябініна Г.О. Практикум з фізичної та колоїдної хімії. Частина II. Для здобувачів ступеня вищої освіти “Бакалавр” напряму підготовки

(спеціальності) 6.040101. Хімія / Г.О. Рябініна, С.М. Іванищук // Херсон: ФОП Грінь Д.С., 2015. – 124 с.

14. Вишневська Л.В. Методичні рекомендації щодо написання, оформлення та процедури захисту курсових та випускних робіт студентами рівня вищої освіти: бакалавр, магістр (галузь знань: 01 Освіта, спеціальність: 014.06 Середня освіта (хімія); галузь знань: 10 Природничі науки, спеціальність: 102 Хімія; галузь знань: 0401 Природничі науки, напрям підготовки: 6.040101 Хімія*) / Л.В. Вишневська, С.М. Іванищук, Т.А. Попович, Г.О. Рябініна, В.М. Близнюк – Херсон: Айлант, 2017. – 74 с.

15. Шевряков М.В. Аналітична хімія. Якісний аналіз неорганічних та органічних речовин: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М.В. Шевряков, Г.О. Рябініна, С.М. Іванищук, М.В. Повстяной. – Херсон: Олді-плюс, 2017. – 516 с. (*Гриф МОН України*).

16. Речицький О.Н. Хімія високомолекулярних сполук / О.Н. Речицький, С.Ф. Решнова. – Херсон: ПП Вишимірський В.С., 2018. – 462 с.

Кількість підручників та навчальних посібників, які знаходяться у фондах бібліотеки, відповідає нормативним вимогам.

Однією з умов якісного інформаційного забезпечення навчальної і наукової роботи є освоєння новітніх технологій. Бібліотечна Web-сторінка представляє і рекламує всі аспекти діяльності бібліотеки та різноманіття її інформаційних ресурсів. Вона має такі розділи: новини бібліотеки, оголошення; електронні ресурси; довідкова інформація; календар знаменних дат; бюлетень нових надходжень; фахові періодичні видання; інформація про тестовий доступ; посилання на бази даних та інше. Найголовнішою бібліотечною діяльністю на Web-сторінці є електронний каталог “eLibrary”, що відображає фонд бібліотеки. Робота над вдосконаленням БД ведеться постійно, всього на 30.09.2018 р. база даних складає – 121658 записи.

Надається відкритий доступ до електронного архіву-репозитарію ХДУ eKhSUIR: <http://ekhsuir.kspu.edu/eKhSUIR> є частиною загальної електронної колекції бібліотеки університету.

Кафедра хімії та фармації має також власний бібліотечний фонд як друкованих, так і електронних підручників та посібників, у тому числі власні розробки викладачів кафедри.

Інформаційне забезпечення освітнього процесу за освітньо-професійною програмою “Хімія” зі спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідає чинним вимогам.

7. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНА БАЗА

Експертна комісія ознайомилась з матеріально-технічною базою ХДУ і, зокрема, кафедри хімії та фармації медичного факультету.

Документи, що засвідчують право володіння та користування приміщеннями для здійснення навчально-виховного процесу на термін, необхідний для завершення циклу навчання, є в наявності:

- Державний Акт на право постійного користування землею;

Голова експертної комісії

М.Д. Обушак

- Санітарний паспорт 2018-2019;
- Наказ МОН України від 03.06.2016 № 621 “Про закріплення державного майна за Херсонським державним університетом”;
- Витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно про реєстрацію прав власності.

Приміщення, які використовують в освітньому процесі, відповідають вимогами санітарних і будівельних норм, нормативним документам, що регламентують порядок провадження освітньої діяльності.

Загальна площа приміщень ЗВО та її розподіл за функціональним призначенням подана в акредитаційній справі та становить 28958,6 м², площа призначена для використання під час навчання за спеціальністю, що акредитується 2156,82 м². Забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять становить 4,4 м² на одну особу, що перевищує норматив на 2 м². До послуг студентів три гуртожитки, з них: два дев'ятиповерхові і один п'ятиповерховий, що забезпечують місцями 70 % студентів, медичний пункт, профілакторій, навчально-тренувальний центр з водних видів спорту, актові зали, буфети та їдальні, спортивно-оздоровчий табір “Буревісник”, бібліотека. ХДУ має угоду з поліклінікою Суворовського району м. Херсона щодо медичного обслуговування студентів.

Кафедра хімії та фармації знаходиться у складі медичного факультету, який розміщений у головному корпусі. Лекційні курси викладають в двох кафедральних (на 50 та на 90 посадочних місць) та інших загальнофакультетських та університетських аудиторіях. Для проведення лабораторних занять функціонує 8 спеціалізованих лабораторій: лабораторії органічної хімії, органічного та неорганічного синтезу, біологічної хімії, кабінет хімії та освітніх технологій, загальної хімії, неорганічної хімії, хімічної технології та біотехнології, аналітичної хімії) з препарататорськими, обладнаних необхідними приладами, посудом і реактивами та вагова кімната. Загальна площа навчальних приміщень кафедр складає 735,8 м².

У спеціалізованих хімічних лабораторіях наявне обладнання: аналітичні та технічні терези, муфельні печі, термостати, сушильні шафи, рефрактометри, рН-метри, фотоколориметри, спектофотометр, центрифуги, магнітні мішалки, дистилятори, віскозиметри, ніфелометри, прилади для вимірювання температур плавлення та кипіння, кондуктометр, флуорометр, хімічний посуд тощо.

Кафедра має складські приміщення, в яких знаходяться всі необхідні для освітнього процесу та наукових досліджень реактиви. У 2017 р. університет отримав ліцензію на придбання, зберігання, використання прекурсорів (ліцензія діє з 2017 по 2022 рік).

При кафедрі хімії та фармації функціонує стандартизована науково-дослідна лабораторія аналітичного контролю з дослідження хімічного складу стічних вод та екологічних проблем міста. У ній є стерилізатор повітряний ГП-80-1, стерилізатор повітряний ГП-40-1, ваги лабораторні електронні ВАКТ-500-М, AWD 200 С та терези AR-5120, електропіч лабораторна SNOL 8,2/1100, термостат сухоповітряний охолоджуючий типу TCO-1/80 СПУ,

фотометр фотоелектричний КФК-3-01, спектрофотометр С-115-М1, спектрофотометр СФ-115, КФК-3 – 2 шт., рН-метри (mV-Temp, PL-700PV, 150 MU) – 3 шт., ваги ВЛР-200 – 2 шт. Лабораторія обладнана каліброваним хімічним посудом, має необхідні реактиви для виконання наукових досліджень.

На кафедрі хімії та фармації також працює науково-дослідна лабораторія “Синтез біологічно активних сполук” (наказ № 476-Д від 15.07.2003 р.), яка забезпечена необхідними приладами та обладнанням (прилади для вимірювання температури плавлення, рефрактометр УРЛ-1, вакуумний насос, сушильна шафа, магнітні мішалки, електронні технічні терези, необхідний посуд та реактиви).

Лабораторії оснащені комп'ютерами з принтерами та ксероксами. Площа наукових лабораторій становить 68,4 м². У цих лабораторіях проводять наукові дослідження також і студенти, виконуючи курсові та дипломні роботи.

Балансова вартість обладнання кабінетів та лабораторій щорічно зростає на 5-10 %.

Приміщення кафедри планово ремонтуються, оновлюється наочність.

Інформаційно-технічна база складається з комп'ютерних засобів, програмних продуктів, електронних баз даних, лабораторії мультимедійних технологій при обчислювальному центрі університету. Крім того, до переліку технічних засобів входять персональні комп'ютери типу Pentium-III, об'єднані в локальну мережу Windows NT з сервером на базі комп'ютера типу Pentium-III, інтерактивні дошки та мультимедійні комплекси. Комп'ютерні класи обладнані персональними комп'ютерами на базі процесорів Pentium-III і мають наступні ресурси та програмне забезпечення: операційна система Windows, пакети Microsoft Office 2016, Microsoft Windows 7 Professional; Microsoft Windows Server 2012 Standard Edition; доступ до мережі Internet в режимі On-Line, доступ до електронної бази даних законодавства України “Ліга”, пакети програм Adobe Page Maket, Adobe Photoshop, Adobe Illustrator, Microsoft Outlook.

У розпорядженні студентів 2 комп'ютерних класи (загальна площа 153,8 м²) на 26 посадкових місць, що відповідає нормативним вимогам. Крім зазначених комп'ютерних класів, для навчальної діяльності студентів використовуються можливості системи Wi-Fi, яка, за умови реєстрації персонального ноутбука або комп'ютера, дозволяє безоплатно й цілодобово користуватися Internet та ресурсами комп'ютерної мережі університету (методичні розробки, підручники, довідкова література, матеріали для самостійної роботи, розклад занять, вимоги до всіх форм контролю тощо) в усіх корпусах ХДУ та гуртожитках.

Для дистанційного навчання студентів у вищих навчальних закладах на кафедрі хімії та фармації протягом шести років розробляється та впроваджується в освітній процес курсу неорганічної хімії та комплексна комп'ютерна навчальна програма для програмованого навчання органічній хімії, яка включає: електронний підручник, електронний задачник, програму

комп'ютерного контролю знань, програму статистичного аналізу контролю, програму зворотного зв'язку.

У головному навчальному корпусі № 1 є 2 спортивні зали та спортивні майданчики. У розпорядженні університету є навчально-тренувальний центр з водних видів спорту. На березі Чорного моря розташований спортивно-оздоровчий табір "Буревісник".

Медичне обслуговування студентів здійснюється на базі медичного пункту ХДУ. У санаторії-профілакторії університету студенти, що знаходяться на диспансерному обліку, отримують фізіотерапевтичну допомогу, можливість санаторного лікування.

Студмістечко ХДУ розташоване у центрі міста. Воно має два дев'ятиповерхових та один п'ятиповерховий корпус. Опалювання у студмістечку, як і у головному корпусі, здійснюється власними котельнями. Студентські гуртожитки мають відповідну соціально-побутову інфраструктуру, кімнати на 3-4 особи.

Санітарно-технічний стан приміщень відповідає державним санітарним нормам. Корпуси університету та гуртожитки обладнано пандусами для студентів з фізичними вадами.

Комісія встановила, що стан матеріально-технічного забезпечення відповідає чинним вимогам і дозволяє здійснювати якісну підготовку за освітньо-професійною програмою "Хімія" зі спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня вищої освіти у межах ліцензованого обсягу.

8. ЯКІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Результати комплексних контрольних робіт під час проведення акредитаційної експертизи на 2 курсі здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою "Хімія" зі спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня вищої освіти наступні:

- з циклу соціально-гуманітарної підготовки (основи наукової комунікації іноземними мовами) абсолютна успішність склала 100 %, якість знань – 100 %, середній бал – 4,5 (при самоаналізі 100 %, 100 % та 4,67 відповідно);

- з циклу професійної та практичної підготовки (методика викладання фахових дисциплін у вищому навчальному закладі, вибрані розділи органічної хімії, хімічний аналіз природних вод та ґрунтів) абсолютна успішність склала 100 %, якість знань – 83,3 %, середній бал – 4,17 (при самоаналізі 100 %, 83,3 % та 4,33 відповідно);

- з циклу фундаментальної, природничо-наукової та загальноекономічної підготовки навчальним планом не передбачено.

В цілому, при проведенні чергової акредитаційної експертизи підготовки фахівців за ОПП "Хімія" спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня вищої освіти успішність склала – 100 %, якість знань – 87,5 %, середній бал – 4,25 (при самоаналізі успішність – 100 %, якість знань – 87,5 %, середній бал – 4,42). Отже, розбіжності між результатами експертної перевірки та самоаналізом немає.

Голова експертної комісії

 М.Д. Обушак

Результати виконання комплексних контрольних робіт підтвердили, що здобувачі освітнього ступеня "Магістр" виявили достатній рівень теоретичних знань, практичних умінь та навичок з дисциплін циклів соціально-гуманітарної, професійної та практичної підготовки.

У процесі експертизи була проведена перевірка якості організації проведення практик здобувачів вищої освіти за ОПП "Хімія" спеціальності 102 Хімія за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Наскрізна та робочі програми практик містять завдання, які повною мірою відображають основні напрями розвитку системи фахової підготовки здобувачів вищої освіти з хімії. Обрані для проведення практики установи відповідають вимогам.

Експертна перевірка організації виробничої практики студентів за ОПП "Хімія" зі спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня вищої освіти та її результати засвідчили абсолютну успішність 100 % та якість знань 100 %.

Експертна комісія перевірила 20 % дипломних робіт. Комісія констатує, що тематика кваліфікаційних робіт студентів за освітньо-професійною програмою "Хімія" зі спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня вищої освіти актуальна, зміст робіт розкриває важливі напрями хімічної науки та методики навчання хімії. Наприклад:

1. Аналітичний контроль хімічного складу дощової води міста Херсона як складова екологічного моніторингу довкілля.

2. Визначення вмісту деяких поллютантів хімічної природи в поверхневих водах р. Вільовчина.

3. Синтез та дослідження біологічної активності похідних 4-арил-1,4-дигідропіридину.

4. Розробка та впровадження методичного забезпечення курсу неорганічної хімії для дистанційного навчання студентів у вищих навчальних закладах.

5. Дослідження деяких показників якості хлібобулочних виробів.

6. Розробка і впровадження змістово-методичного забезпечення окремих тем курсу «Координаційні сполуки» у закладах вищої освіти.

Результати перевірки показали, що роботи виконані на належному науково-методичному рівні. Розбіжностей в оцінюванні кваліфікаційних робіт атестаційною комісією та експертами не виявлено.

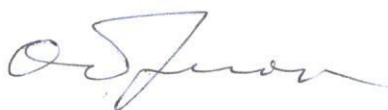
Таким чином, якість підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою "Хімія" зі спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідає акредитаційним вимогам.

9. ПРО ОПРАЦЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПОПЕРЕДНЬОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

За результатами попередньої експертизи спеціальності 8.040101. Хімія* у Херсонському державному університеті, було рекомендовано звернути увагу на *наступні зауваження*:

Пропозиції	Відповіді
<p>1. Проводити роботу по підвищенню науково-методичного рівня викладачів та студентів шляхом проходження стажування на базі провідних університетів та науково-дослідних інститутів НАН України та зарубіжжя.</p>	<p>1. Стажування викладачів та студентів на базі провідних університетів України та зарубіжних університетів (Польща, США), а саме: Університет Кардинала Стефана Вишинського м. Варшава, Польща; Університет Клемсона, м. Клемсон, Південна Кароліна, США; Кафедра хімії та екології і кафедра хімічних технологій, експертизи та безпеки харчової продукції Херсонського національного технічного університету; Кафедра хімії Херсонського державного аграрного університету</p>
<p>2. Розширювати участь в організації та проведенні спільних проектів з науково-технічної співпраці з провідними закладами освіти України та підприємствами регіону.</p>	<p>2. Кафедра хімії та фармації підтримує ділові контакти з провідними закладами освіти України та зарубіжжя: Співпраця з науково-дослідним Інститутом органічної хімії НАН України, м. Київ (договір про співпрацю № 03-12 від 15.11.2017 р.); Спільні наукові та науково-методичні публікації (підручники, посібники) з викладачами Херсонської Міжрегіональної академії управління персоналом, Херсонського національного технічного університету, Національного університету біоресурсів і природокористування України, Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка; Спільне виконання з Миколаївським національним аграрним університетом науково-дослідної теми “Вплив біологічно-активних речовин на функціональний стан організму тварин” (номер державної реєстрації</p>

Голова експертної комісії

М.Д. Обушак

	№ 0117U0068-86); Участь у Міжнародних та Всеукраїнських конференціях
3. Кафедрам хімічного напрямку посилити професорсько-викладацький склад докторами наук, професорами, з метою забезпечення підготовки фахівців зі спеціальності 7.04010101. Хімія* та 8.04010101. Хімія*.	4. Підготовку магістрів здійснюють два професори, доктори хімічних наук (проф. Єзіков В.І. та проф. Близнюк В.М.)
4. Посилити роботу по створенню навчально-методичного забезпечення організації самостійної роботи студентів з використанням сучасних комп'ютерних технологій.	5. Для дистанційного навчання студентів у вищих навчальних закладах на кафедрі хімії та фармації протягом шести років розробляється та впроваджується в освітній процес курсу неорганічної хімії та комплексна комп'ютерна навчальна програма для програмованого навчання органічній хімії, яка включає: електронний підручник, електронний задачник, програму комп'ютерного контролю знань, програму статистичного аналізу контролю, програму зворотного зв'язку
5. Клопотати перед адміністрацією університету про пошуки шляхів оптимізації матеріально-технічної бази кафедр органічної та біологічної хімії і загальної та неорганічної хімії з метою більш якісної підготовки фахівців спеціальності "Хімія"	6. Кожного навчального року ректорат університету виділяє кошти на придбання хімічних реактивів та певного обладнання обсягом 20-30 тис. грн. на рік. Одержана ліцензія на придбання, зберігання, використання прекурсорів

*Таким чином, на час роботи експертної комісії висловлені зауваження
враховано.*

Голова експертної комісії

М.Д. Обушак

10. ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На підставі поданих на акредитацію матеріалів та перевірки результатів освітньої діяльності Херсонського державного університету щодо здійснення підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою Хімія зі спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня вищої освіти і перевірки результатів освітньої діяльності безпосередньо у закладі вищої освіти експертна комісія дійшла висновку, що всі необхідні документи, кадровий потенціал, матеріально-технічна база, навчально-методичне й інформаційне забезпечення, стан якості підготовки фахівців відповідають чинним вимогам.

1. Освітньо-професійна програма, навчальний план підготовки магістрів та якості підготовки фахівців за ОПП “Хімія” зі спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідають чинним вимогам, ураховують потреби стейкхолдерів.

2. Кадровий склад кафедри хімії та фармації ХДУ, а також інших кафедр університету, які забезпечують підготовку фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за ОПП “Хімія” зі спеціальності 102 Хімія відповідає критеріям і вимогам МОН України.

3. Навчально-методичне й інформаційне забезпечення підготовки магістрів за ОПП “Хімія” зі спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідають чинним вимогам.

4. Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу, навчальна база факультету та університету відповідають Ліцензійним вимогам надання освітніх послуг у сфері вищої освіти та державним вимогам до акредитації.

5. Якість підготовки магістрів за ОПП “Хімія” зі спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідає чинним вимогам підготовки магістрів.

Дані, наведені в Порівняльній таблиці відповідності освітньої діяльності ХДУ з підготовки магістрів за ОПП “Хімія” зі спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня вищої освіти, відповідають встановленим критеріям МОН України щодо надання освітніх послуг з підготовки фахівців.

З метою вдосконалення освітнього процесу підготовки фахівців в Херсонському державному університеті експертна комісія вважає за доцільне висунути пропозиції рекомендаційного характеру, які суттєво не впливають на рішення про акредитацію, проте сприятимуть поліпшенню якості підготовки здобувачів вищої освіти, зокрема:

1) активізувати роботу з підготовки фахівців вищої кваліфікації – докторів філософії (кандидатів наук) та докторів наук;

2) розширити міжнародні зв'язки кафедри шляхом участі викладачів і студентів у програмах обміну, міжнародних проектах і грантах;

3) активізувати науково-дослідницьку діяльність викладачів випускової кафедри та збільшити кількість публікацій результатів досліджень у фахових виданнях та виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз (у тому числі рекомендованих МОН України Web of Science, Scopus);

4) поповнити матеріально-технічну базу хімічних лабораторій сучасним обладнанням;

5) упроваджувати в освітній процес дистанційну освіту.

Загалом експертна комісія, на підставі вивчення поданих для акредитації матеріалів Херсонського державного університету і перевірки результатів підготовки безпосередньо у навчальному закладі дійшла висновку, що підготовка фахівців за ОПП "Хімія" зі спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідає нормативним вимогам і може бути акредитована за заявленим рівнем підготовки "магістр".

« 07 » грудня 2018 р.

Голова експертної комісії:

завідувач кафедри органічної хімії
Львівського національного університету
імені Івана Франка, доктор хімічних
наук, професор

М.Д. Обушак

Член експертної комісії:

завідувач кафедри хімії та фармації
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя, доктор хімічних
наук, професор

В.В. Суховєєв

Ознайомлений

В.о. ректора Херсонського державного
університету, кандидат економічних
наук, професор

Н.А. Тюхтенко

Голова експертної комісії

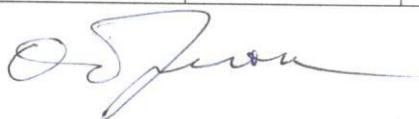

М.Д. Обушак

Порівняльна таблиця
відповідності стану забезпечення Херсонського державного університету
Ліцензійним умовам впровадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти
за освітньо-професійною програмою “Хімія”
зі спеціальності 102 Хімія
другого (магістерського) рівня

№ з/п	Найменування показника (нормативу)	Значення показника (нормативу)*	Фактичне значення показника*	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1	2	3	4	5
КАДРОВІ ВИМОГИ				
щодо забезпечення провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти				
1.	Наявність у закладі освіти підрозділу чи кафедри, відповідальних за підготовку здобувачів вищої освіти	+	+	
2.	Наявність у складі підрозділу чи кафедри, відповідальних за підготовку здобувачів вищої освіти, тимчасової робочої групи (проектної групи) з науково-педагогічних працівників, на яку покладено відповідальність за підготовку здобувачів вищої освіти за певною спеціальністю	три особи, що мають науковий ступінь та/або вчене звання	1 доктор хімічних наук, професор, 2 кандидати хімічних наук, доценти	
3.	Наявність у керівника проектної групи (гаранта освітньої програми):			
	1) наукового ступеня та/або вченого звання за відповідною або спорідненою спеціальністю	+	Доктор хімічних наук, професор	
	2) наукового ступеня та вченого звання за відповідною або спорідненою спеціальністю			
	3) стажу науково-педагогічної та/або наукової роботи не менш як 10 років (до 6 вересня 2019 р. для початкового рівня з урахуванням стажу педагогічної роботи)	+	50 років	
Проведення освітньої діяльності				
4.	Проведення лекцій з навчальних дисциплін науково-педагогічними (науковими) працівниками відповідної спеціальності за основним місцем роботи (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин):			

Голова експертної комісії

М.Д. Обушак

1	2	3	4	5
	1) які мають науковий ступінь та/або вчене звання (до 6 вересня 2019 р. для початкового рівня з урахуванням педагогічних працівників, які мають вищу категорію)	50	100	+50
	2) які мають науковий ступінь доктора наук або вчене звання професора	25	41,73	+16,73
	3) які мають науковий ступінь доктора наук та вчене звання			
5.	Проведення лекцій з навчальних дисциплін, що забезпечують формування професійних компетентностей, науково-педагогічними (науковими) працівниками, які є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин):			
	1) дослідницької, управлінської, інноваційної або творчої роботи за фахом	15	100	+85
	2) практичної роботи за фахом			
6.	Проведення лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять, здійснення наукового керівництва курсовими, дипломними роботами (проектами), дисертаційними дослідженнями науково-педагогічними (науковими) працівниками, рівень наукової та професійної активності кожного з яких засвідчується виконанням за останні п'ять років не менше чотирьох умов, зазначених у пункті 5 приміток	підпункти 1-16 пункту 5 приміток	5 показників мають 5 викладачів; 6 показників мають 5 викладачів; 9 показників має 1 викладач	
7.	Наявність випускової кафедри із спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної або спорідненої науково-педагогічної спеціальності:			
	1) з науковим ступенем доктора наук та вченим званням			
	2) з науковим ступенем та вченим званням		кандидат фізико-математичних наук, доцент	
	3) з науковим ступенем або вченим званням			

Голова експертної комісії

М.Д. Обушак

1	2	3	4	5
8.	Наявність трудових договорів (контрактів) з усіма науково-педагогічними працівниками та/або наказів про прийняття їх на роботу	+	+	
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти				
1.	Забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять та контрольних заходів (кв. метрів на одну особу для фактичного контингенту студентів та заявленого обсягу з урахуванням навчання за змінами)	2,4	4,4	+2
2.	Забезпеченість мультимедійним обладнанням для одночасного використання в навчальних аудиторіях (мінімальний відсоток кількості аудиторій)	30	30	
3.	Наявність соціально-побутової інфраструктури:			
	1) бібліотеки, у тому числі читального залу	+	+	
	2) пунктів харчування	+	+	
	3) актового чи концертного залу	+	+	
	4) спортивного залу	+	+	
	5) стадіону та/або спортивних майданчиків	+	+	
	6) медичного пункту	+	+	
4.	Забезпеченість здобувачів вищої освіти гуртожитком (мінімальний відсоток потреби)	70	70	
Проведення освітньої діяльності				
5	Забезпеченість комп'ютерними робочими місцями, лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних планів	+	+	
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти				
1.	Наявність опису освітньої програми	+	+	
2.	Наявність навчального плану та пояснювальної записки до нього	+	+	
Проведення освітньої діяльності				
3.	Наявність робочої програми з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	

Голова експертної комісії

М.Д. Обушак

1	2	3	4	5
4.	Наявність комплексу навчально-методичного забезпечення з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	
5.	Наявність програми практичної підготовки, робочих програм практик	+	+	
6.	Забезпеченість студентів навчальними матеріалами з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	
7.	Наявність методичних матеріалів для проведення атестації здобувачів	+	+	
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ				
щодо інформаційного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти				
1.	Забезпеченість бібліотеки вітчизняними та закордонними фаховими періодичними виданнями відповідного або спорідненого профілю, в тому числі в електронному вигляді	не менш як п'ять найменувань	13	+8
2.	Наявність доступу до баз даних періодичних наукових видань англійською мовою відповідного або спорідненого профілю (допускається спільне користування базами кількома закладами освіти)	+	+	
Проведення освітньої діяльності				
3	Наявність офіційного веб-сайту закладу освіти, на якому розміщена основна інформація про його діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітня / освітньо-наукова / видавнича / атестаційна (наукових кадрів) діяльність, навчальні та наукові структурні підрозділи та їх склад, перелік навчальних дисциплін, правила прийому, контактна інформація)	+	+	

1	2	3	4	5
4	Наявність електронного ресурсу закладу освіти, який містить навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін навчального плану, в тому числі в системі дистанційного навчання (мінімальний відсоток навчальних дисциплін)	60	60	

« 07 » грудня 2018 р.

Голова експертної комісії:

завідувач кафедри органічної хімії Львівського національного університету імені Івана Франка, доктор хімічних наук, професор

М.Д. Обушак

Член експертної комісії:

завідувач кафедри хімії та фармації Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, доктор хімічних наук, професор

В.В. Суховєєв

Ознайомлений

В.о. ректора Херсонського державного університету, кандидат економічних наук, професор

Н.А. Тюхтенко

Голова експертної комісії

М.Д. Обушак

**Якісні характеристики підготовки фахівців
за освітньо-професійною програмою "Хімія"
зі спеціальності 102 Хімія
другого (магістерського) рівня вищої освіти**

№ з/п	Найменування показника (нормативу)	Значення показника (нормативу) *	Фактичне значення показника *	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1	2	3	4	5
1	Умови забезпечення державної гарантії якості вищої освіти			
1.1	Виконання навчального плану за показниками: перелік навчальних дисциплін, години, форми контролю, %	100	100	
1.2	Підвищення кваліфікації викладачів постійного складу за останні 5 років, %	100	100	
1.3.	Чисельність науково-педагогічних (педагогічних) працівників, що обслуговують спеціальність і працюють у навчальному закладі за основним місцем роботи, які займаються вдосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників, %	100	100	
2	Результати освітньої діяльності (рівень підготовки фахівців), не менше %			
2.1	Рівень знань студентів з соціально-гуманітарної підготовки:			
	2.1.1. Успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10
	2.1.2. Якісно виконані контрольні завдання (оцінки «5» і «4»), %	50	100	+50
2.2	Рівень знань студентів з фундаментальної, природничо-наукової та загальноєкономічної підготовки:	навчальним планом не передбачено		
	2.2.1. Успішно виконані контрольні завдання, %	90		
	2.2.2. Якісно виконані контрольні завдання (оцінки «5» і «4»), %	50		
2.3	Рівень знань студентів зі професійної та практичної підготовки:			
	2.3.1. Успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10

Голова експертної комісії

М.Д. Обушак

1	2	3	4	5
	2.3.2. Якісно виконані контрольні завдання (оцінки «5» і «4»), %	50	83,3	+33,3
3	Організація наукової роботи			
3.1	Наявність у структурі навчального закладу наукових підрозділів	+	+	
3.2	Участь студентів у науковій роботі (наукова робота на кафедрах та в лабораторіях, участь в наукових конференціях, конкурсах, виставках, профільних олімпіадах тощо)	+	+	

« 07 » грудня 2018 р.

Голова експертної комісії:

завідувач кафедри органічної хімії Львівського національного університету імені Івана Франка, доктор хімічних наук, професор

М.Д. Обушак

Член експертної комісії:

завідувач кафедри хімії та фармації Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, доктор хімічних наук, професор

В.В. Сухов'єєв

Ознайомлений

В.о. ректора Херсонського державного університету, кандидат економічних наук, професор

Н.А. Тюхтенко

Голова експертної комісії

М.Д. Обушак

Зведена відомість результатів виконання комплексних контрольних робіт під час експертної перевірки освітньо-професійної програми "Хімія" зі спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня вищої освіти

№ з/п	Дисципліна	Курс	Група	Кількість студентів	Виконували ККР		Одержали оцінки					Самоаналіз			Експертна перевірка						
					К-ть	%	5	К-ть	%	4	К-ть	%	3	К-ть	%	Успішність	Якість знань	Середній бал	Успішність	Якість знань	Середній бал
Дисципліни соціально-гуманітарної підготовки																					
1	Основи наукової комунікації іноземними мовами	2	06-241м	6	6	100	3	50,0	3	50,0	3	50,0	-	-	-	100	100	4,67	100	100	4,50
Разом				6	6	100	3	50,0	3	50,0	3	50,0	-	-	-	100	100	4,67	100	100	4,50
Дисципліни професійної та практичної підготовки																					
1	Методика викладання фахових хімічних дисциплін у ВНЗ	2	06-241м	6	6	100	2	33,3	3	50,0	1	16,7	-	-	-	100	83,3	4,50	100	83,3	4,17
2	Вибрані розділи органічної хімії	2	06-241м	6	6	100	1	16,7	4	66,6	1	16,7	-	-	-	100	83,3	4,17	100	83,3	4,00
3	Хімічний аналіз природних вод та ґрунтів	2	06-241м	6	6	100	3	50,0	2	33,3	1	16,7	-	-	-	100	83,3	4,33	100	83,3	4,33
Разом				18	18	100	6	33,3	9	50,0	3	16,7	-	-	-	100	83,3	4,33	100	83,3	4,17
Усього				24	24	100	9	37,5	12	50,0	3	12,5	-	-	-	100	87,5	4,42	100	87,5	4,25

Голова експертної комісії

В.о. ректора університету

М.Д. Обушак

Н.А. Тюхтенко